

УДК 368.02

Оксана ВОДОЛАЗСЬКА

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ВИДІВ АНДЕРРАЙТИНГУ В СТРАХУВАННІ

На основі критичного аналізу існуючих вітчизняних і зарубіжних поглядів щодо видів андеррайтингу узагальнено особливості стандартного та індивідуального андеррайтингу. Обґрунтовано доцільність упорядкування класифікаційних ознак андеррайтингу та подано їх структуру за критеріями стандартності ризику, новизною ризику, рівнем прийняття рішення про страхування ризику, охоплення ризиків, підгалузі страхування, глибини андеррайтингу, рівня ризикованості об'єкта страхування, суб'єктного складу, рівня інтегрованості, масштабності діяльності страховика, стадії його життєвого циклу, джерела страхових виплат, витратності андеррайтингу та горизонту страхування.

Ключові слова: андеррайтинг, страхова компанія, стандартний андеррайтинг, індивідуальний андеррайтинг, страховий портфель, фінансова стійкість страховика.

Оксана ВОДОЛАЗСКАЯ

Систематизация видов андеррайтинга в страховании

На основе критического анализа существующих отечественных и зарубежных взглядов относительно видов андеррайтинга, обобщены особенности стандартного и индивидуального андеррайтинга. Обоснована целесообразность составления классификационных признаков андеррайтинга и представлена их структуризация по критериям стандартности риска, новизны риска, уровня принятия решения о страховании риска, охвата рисков, подотрасли страхования, глубины андеррайтинга, уровня риска объекта страхования, субъектного состава, уровня интегрированности, масштабности деятельности страховщика, стадии его жизненного цикла, источника страховых выплат, затратности андеррайтинга и горизонта страхования.

Ключевые слова: андеррайтинг, страховая компания, стандартный андеррайтинг, индивидуальный андеррайтинг, страховой портфель, финансовая устойчивость страховщика.

Oksana VODOLAZSKA

Systematics of underwriting in insurance

Introduction *A comprehensive activity of the insurer to identify, assess risks and to select the best coverage is called "the underwriting". The lack of comprehensive understanding of the features of underwriting and classification eliminates the possibility of full use of the entire palette of possible types of underwriting in the insurance business.*

Purpose *The purpose of the article is to systematize the scientific achievements of Ukrainian and foreign experts in the disclosure approaches to classification of underwriting in insur-*

ance and justification of the need to improve the existing approaches to the determination of specific structure of the underwriting in insurance.

Methods On the basis of a critical analysis and synthesis of existing domestic and foreign views on species diversity underwriting the features of the standard and individual underwriting were highlighted. Standard underwriting conducted for mass types of insurance, under which the homogeneous and relatively simple objects (apartments, household goods, cars, etc.) are insured. Individual underwriting involves insurance or rejection of insurance of the claimed subject matter. It based on an assessment of individual inherent risks of a particular object. Individual underwriting held in order to create or adjust the terms of the insurance contract and to determine the individual tariff.

Results The additional criteria of underwriting classifications are: standardization of risk, originality of risk, the level of decision-making on risk insurance, coverage of risks, sub-sector of insurance, the depth of underwriting, level of risk of insurance object, subject structure, the level of integration, the scale of operations of the insurer, the stage of the life cycle of the insurer, a source of insurance payments, a cost of underwriting and the horizon of insurance.

Conclusion The proposed classification of underwriting allows you to organize the set of its kinds in the insurance business, as well as take into account the specificity of each species in the formation of underwriting policy.

Key words: underwriting, insurance company, underwriting classification, standard underwriting, individual underwriting, insurance portfolio, financial stability of the insurer.

JEL Classification: G 22

Постановка проблеми. В умовах сучасних реалій ризик є важливим атрибутом діяльності суб'єктів господарювання, домашніх господарств та функціонування фінансових ринків. Різноманітність форм вияву ризику, частота та "глибина" наслідків його вияву, до того ж відсутність стовідсоткової ймовірності його уникнення викликають необхідність організації страхового захисту за допомогою професійних учасників страхового ринку – страховиків. Характерною специфікою діяльності останніх є те, що такі фінансові інститути мають справу з двома видами ризиків: з тими ризиками, які безпосередньо властиві діяльності страхових компаній, як і будь-яким іншим суб'єктам економіки, та з тими ризиками, які беруть на себе страховики на утримання за відповідну плату. В останньому випадку наявність фактору ризику та необхідність компенса-

ції можливого збитку страхувальнику в разі реалізації страхового випадку викликають потребу в провадженні комплексу заходів і процедур із правильної оцінки прийнятого на страхування ризику й визначення можливостей його страхування з метою як задоволення інтересів страховика, так і страхувальника. Слід відмітити, що така комплексна робота страховика з ідентифікації та оцінки ризиків та вибору оптимального страхового покриття в світовій практиці отримала назву "андеррайтинг". Виявлення таким чином ризикового профілю та визначення доцільності страхування дає змогу ґрунтовніше підходити до формування страхового портфеля та оцінювання результатів діяльності страхової компанії.

У сучасній практиці страхового бізнесу страховики застосовують окремі елементи процедурного механізму андеррайтингу.

Такий підхід звичайно є фрагментарним та характеризується певною розрізненістю здійснюваних операцій на рівні структурних підрозділів. Це є наслідком відсутності комплексного розуміння андеррайтингу та особливостей його класифікації, що, відповідно, нівелює можливість повноцінного застосування всієї палітри можливих видів андеррайтингу в страховому бізнесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективної та професійної оцінки ризиків, які приймаються на утримання страховою компанією, стали предметом дослідження у наукових працях вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема А. Архіпова, Д. Горульова, Н. Нагайчук, М. Ніколенка, А. Попова, Р. Рязанцева, А. Супруна, Н. Ткаченко, Н. Харітонова, Л. Шірінян та ін. Незважаючи на певну розробленість цієї проблематики, у науковій літературі все ж бракує глибоких досліджень, пов'язаних з оцінкою сучасного стану андеррайтингу в страховому бізнесі та механізмом його здійснення, потребують більш серйозного обґрунтування класифікаційні підходи до виділення видової структури андеррайтингу та їх особливостей. Зважаючи на зазначене, досі існує реальна потреба в подальшому вивченні окресленої проблематики.

Метою дослідження є систематизація наукових здобутків українських та зарубіжних фахівців у частині розкриття підходів до класифікації андеррайтингу в страхуванні та обґрунтування необхідності удосконалення існуючих міркувань у частині видової структури андеррайтингу в страхуванні.

Виклад основного матеріалу. Андеррайтинг часто розглядається як визначальна ланка страхових відносин. І це справедливо, оскільки від того, наскільки ефективно та фахово він побудований, залежить не лише результат страхової діяльності, а й і кінцевий фінансовий результат діяльності страховика. Погоджуємося

з науковою позицією Н. В. Ткаченко щодо трактування сутності андеррайтингу через “комплексну роботу, яка проводиться страховиком по прийому на страхування ризиків, включаючи їх оцінку, визначення можливості страхування, вибір оптимального покриття, перевірку відповідності ризиків і клієнтів цілям та завданням своєї страхової компанії з точки зору її фінансової стабільності” [1, с. 382]. Водночас, в економічній науці спостерігається значна кількість наукових роз'яснень сутнісного трактування андеррайтингу на фоні практичної відсутності й наукової обмеженості структурного поділу й, відповідно, видової палітри андеррайтингу. Водночас розгляд існуючих в економічній літературі підходів до класифікації видів андеррайтингу в страхуванні доводить, з одного боку, їх неупорядкованість, а з іншого – неповноту застосовуваних класифікаційних ознак.

Різновиди андеррайтингу в страхуванні можна виділяти з різних позицій. Традиційно вчені-економісти (А. Архіпов [2], Д. Горульов [3], А. Попова [4], Р. Рязанцев [5], М. Ніколенко [6], А. Супрун [7], Л. Шірінян [8] та ін.) виділяють у страхуванні два види андеррайтингу: стандартний та індивідуальний.

Стандартний андеррайтинг виконується продавцями страхових послуг (страховими агентами) за типовими процедурами й правилами. Стандартний андеррайтинг передбачає прийняття на страхування або передачу на індивідуальний андеррайтинг, або відхилення продавцем конкретного об'єкта страхування шляхом оцінки його відповідності встановленим критеріям стандартності (типовим умовам страхування). У разі прийняття об'єкта на страхування визначення умов страхування, обсягів страхового покриття і тарифів здійснюється, виходячи з завчасно встановлених варіантів.

Варто зауважити, що при стандартному андеррайтингу експертиза об'єкта страху-

вання проводиться продавцем страхових продуктів без участі андеррайтера на основі заяви встановленої форми та доданих до неї документів страхувальника або з оглядом за встановленою процедурою, або без огляду об'єкта страхування. Страховик виходить з раніше накопиченого досвіду за типовими для таких об'єктів ризиками, статистики, що склалися за виплатами, і довіри до відомостей, повідомлених страхувальником у заяві. Утім, пов'язаний з цим додатковий ризик страховика може бути врахований шляхом певного збільшення страхових тарифів.

Повністю поділяємо думку, що стандартний андеррайтинг проводиться для масових видів страхування, у рамках яких страхуються однорідні і відносно прості об'єкти (квартири, домашнє майно, автомобілі та ін.), яким притаманні ризики, що не вимагають ретельної індивідуальної оцінки та супроводу [9, с. 29].

З'ясовуючи сутність індивідуального андеррайтингу, варто усвідомлювати, що він проводиться кваліфікованими спеціалістами-андеррайтерами за нестандартними ризиками у межах конкретних видів страхування. Інакше кажучи, індивідуальний андеррайтинг передбачає прийняття на страхування або відхилення заявленого об'єкта на основі оцінки індивідуальних, властивих конкретному об'єкту ризиків, що проводиться андеррайтером з метою формування або коригування умов договору страхування та визначення тарифу.

З наведеного логічно виходить, що індивідуальний андеррайтинг призначений для складних об'єктів (великі майнові комплекси), унікальних об'єктів, об'єктів масових видів страхування, які мають відхилення у своїх характеристиках, наприклад, індивідуальний набір ризиків. При страхуванні таких об'єктів необхідна індивідуальна страхова експертиза і детальне обговорення умов договору страхування [9, с. 30].

Отже, в ролі критерію стандартності ризику пропонується набір показників, що характеризують об'єкт страхування (види і стан об'єктів, перелік та дотримання заходів безпеки), умови страхування (набір ризиків і страхових випадків, виключення з покриття, базові тарифи, поправочні коефіцієнти до них, франшизи), та які зазначені в описі продукту, тарифному керівництві, умовах укладання договору та умовах продажу [10].

Водночас говорити про однаковість та сталість наведених критеріїв стандартності ризику не можна, оскільки кінцева оцінка залежить від конкретного андеррайтера, його толерантності до ризику, професійної компетентності та досвіду, що дає йому змогу не лише прогнозувати ймовірність реалізації ризику, а й адекватно оцінити можливості в частині збалансування страхового портфеля та забезпечення фінансової стійкості страхової компанії.

Повністю погоджуємося з баченням А. П. Архіпова алгоритму побудови процесу андеррайтингу в страхуванні в його узагальненому вигляді (рис. 2).

Натомість Н. Харітонова розрізняє андеррайтинг I типу – процес оцінювання ризиків, що надходять на страхування в страхову компанію вперше, та андеррайтинг II типу – процес оцінювання ризиків, які були вже неодноразово прийняті на утримання страховою компанією [11, с. 7]. На нашу думку, дискусійним у такому разі є виділення чи розмежування типів андеррайтингу – первинний та вторинний андеррайтинг. Скоріш за все мова йде про видову структуру андеррайтингу залежно від специфічності ризику, що приймається на страхування. Окрім того, варто відносити до вторинного андеррайтингу й ті ризики, які стосуються перестрахового захисту, оскільки вони вже були прийняті на страхування чи то цедентом, чи то перестраховиком.

Рис. 2. Двоступеневий андеррайтинг у страхуванні [2, с. 66].

Не розділяємо сповна класифікацію андеррайтингу, запропоновану Д. О. Горульовим [12] в частині виділення таких видів:

- достраховий андеррайтинг, особливістю якого є обґрунтування та прийняття рішення про те, чому певні ризики доцільно страхувати;
- страховий андеррайтинг – рішення про те, чому і на яких умовах певні ризики можуть бути прийняті на страхування;
- перестраховий андеррайтинг – рішення про можливість та умови прийняття ризику в перестраховування.

Доречно зауважити, що сутнісне розуміння підходів до конкретних видів андеррайтингу базується на теоретичних дослідженнях науковців. Звідси не зрозуміло, навіщо потрібно виділяти достраховий андеррайтинг, якщо увесь спектр заходів, які відбуваються в його межах, не може бути відділений від тих заходів, що здійснюються в рамках страхового андеррайтингу. Щоби зрозуміти зміс-

товне наповнення та особливості виділених Д. О. Горульовим видів, варто акцентувати увагу на зазначених різновидах.

Так, на думку Д. О. Горульова, достраховий андеррайтинг характеризується найбільш широким спектром ризиків, що включає ризики, які не підлягають страхуванню, для яких страхування є економічно недоцільним. Достраховий андеррайтинг полягає у відборі тих ризиків, які можуть бути захищені саме за допомогою страхування (передані на страхування), з одночасним обґрунтуванням причин і умов відмови від прийняття таких ризиків на утримання страховою компанією. Має бути чітко сформоване уявлення про те, що страхування не може захистити суб'єкта від ризику, а виступає лише інструментом компенсації фінансових втрат, що виникають у зв'язку з реалізацією ризику.

Страховий андеррайтинг передбачає діяльність щодо формування збалансованого

і прибуткового страхового портфеля за допомогою прийняття тих ризиків, які відповідають цьому завданню. Така діяльність включає в себе: селекцію ризиків; обґрунтування та встановлення умов страхування, у тому числі тарифікацію і застереження; забезпечення подальшого захисту ризиків за допомогою перестрахування. На наш погляд, помилкою в цьому разі є подвійне врахування однакових видів робіт як у достраховому, так і страховому андеррайтингу. Фактично увесь наведений перелік робіт у складі дострахового андеррайтингу відповідає роботі із селекції ризиків, що здійснюється під час страхового андеррайтингу. Відповідно, виникає неузгодженість і протиріччя між наведеними видами андеррайтингу.

Доцільним, звичайно, є виділення Д. О. Горульовим “перестрахового андеррайтингу”, проте питання виникають до трактування його змісту. На нашу думку, неправомірним є акцентування уваги лише на “прийнятті ризику в перестрахування”, оскільки, якщо мова йде про збалансованість і прибутковість страхового портфеля страховика та забезпечення фінансової стійкості діяльності останнього, то цілком правильним є і зосередженість вектора уваги не лише на прийнятті, а й передачі ризиків у перестрахування.

Перестраховий андеррайтинг, зазвичай, є діяльністю з чітко визначеним фінансовим ризиком, “очищеним” від невизначеностей, що обумовлюються неточністю ідентифікації ризику, оскільки обидві сторони договору перестрахування є професійними учасниками страхового ринку. При цьому розмір аквізиційних витрат перестраховика нижче, ніж у прямого страховика і більш точно визначений. Як правило, у перестрахованні більш чітко може бути розрахована економічна ефективність перестраховувальних операцій з урахуванням всієї сукупності витрат.

Якщо розглядаємо перестраховий андеррайтинг, то в його межах повинно відбуватися збалансування вхідних і вихідних грошових потоків за перестраховими операціями в обсязі й часі; рішення про достатність інформації для достовірного судження про збалансованість портфеля або “чистоту” ризику, за яким надається перестраховий захист; прийняття рішення про можливість збереження (забезпечення) фінансової стійкості компанії при прийнятті на себе певного обсягу ризику; прийняття рішення про економічну доцільність прийняття пропонованого ризику тощо.

Д. О. Горульов [3, с. 68] також пропонує виділяти андеррайтинг окремих ризиків, який ґрунтується на основі ризикологічного аналізу та факторного вивчення умов функціонування об'єкта, які схильні до ризику. Він здійснюється за допомогою формування анкет передстрахової експертизи з подальшим переведенням якісних характеристик, що описують ризик, у кількісні показники на базі тарифних унормувань. До такої позиції російського науковця варто додати, що окрім аналізу окремого ризику, страховик повинен проводити андеррайтинг сукупності ризиків, зокрема в разі комплексного продажу страхових продуктів. Якщо ж зважати на стратегічну зорієнтованість та спрямованість андеррайтингу, то не можна виключати й андеррайтинг страхового портфеля страхової компанії, що проводиться з метою забезпечення та підтримання фінансової стійкості страховика.

Підтримуючи позицію дослідника, доповнимо, що оскільки підгалузі страхування є відмінними між собою, слід вирізняти спеціалізований за видами андеррайтинг (андеррайтинг страхування життя, майна, відповідальності та ін.). Так, при страхуванні життя незалежно від конкретного виду страхового продукту здійснюється медичний андеррайтинг, який проводиться

на підставі даних про стан здоров'я страхувальника на момент укладення договору страхування з урахуванням імовірної тривалості життя, наявності певних захворювань або виявленої схильності до захворювань, які не підлягають страхуванню [13]. Викладені міркування стосовно класифікації андеррайтингу за підгалуззями, за нашим баченням включають в себе також і особливості здійснення перестрахових операцій у розрізі наведених підгалуззей.

Потрібно враховувати, що існують різні класифікації видів андеррайтингу, в основу яких покладено ті чи інші вихідні положення, що залежать передусім від практичної значущості та доцільності. У цьому контексті слушним є дослідження андеррайтингу за критерієм "глибини" його проведення. За таким критерієм варто виділяти базовий, який властивий індивідуальному страхуванню, та комплексний андеррайтинг – останній використовується для колективного страхування.

Залежно від рівня ризикованості андеррайтингу російські дослідники [12] розрізняють:

- агресивний андеррайтинг, за якого страхова компанія працює з усіма ризиками, проте за високу ціну, формує досвід роботи з невідомими ризиками;
- консервативний андеррайтинг – передбачає значну селекцію ризиків, відмову від роботи з невідомими ризиками.

Доречним є виділення також моносуб'єктного та мультисуб'єктного андеррайтингу залежно від кола суб'єктів, що приймають ризик на страхування:

- моносуб'єктний андеррайтинг, за якого управління ризиком здійснюється самостійно, робота з ризиками проводиться в межах власних можливостей страхової компанії;
- мультисуб'єктний андеррайтинг, коли ризик розділяється з контрагентом та частина діяльності передається на

аутсорсинг. Такий підхід, як правило, можливий у межах прийняття ризику на утримання страховими компаніями, які входять до страхових пулів, тобто об'єднань страховиків, у яких кожний несе відповідальність лише за свою частину ризику. Такі страховики здійснюють спільний андеррайтинг ризиків.

Повністю не погоджуємося з думкою О. С. Хуторянського [14] щодо поділу андеррайтингу за специфікою розгляду ризику на аналізуючий та оцінюючий, оскільки основою та підґрунтям для оцінки того чи іншого явища чи то об'єкта є саме результати аналізу. У такому разі відокремлені між собою два процеси – аналіз та оцінка, що є, звичайно, неправомірним.

Водночас цікавими є міркування та погляд О. С. Хуторянського стосовно виділення такої класифікаційної ознаки, як ступінь відокремленості процесу андеррайтингу в компанії. Варто визнати доцільність подання за наведеною ознакою таких видів андеррайтингу, як інтегрованого та відокремленого. Водночас, виділення змішаного виду андеррайтингу є певною мірою дискусійним з огляду на незрозумілість розмежування організаційних обов'язків структурних підрозділів страхової компанії. Так, інтегрований андеррайтинг є вбудованим у процес продажу блоком прийняття рішення про оцінку та умови прийняття ризику на страхування, а відокремлений розмежує функції продажу та андеррайтингу. У першому варіанті недоліком є певна втрата оперативності прийняття рішень та керованості окремих процесів під час взаємодії з незалежними структурними підрозділами, які існують у складі страхової компанії. У другому варіанті існує можливість усунення такого недоліку, але водночас зростають витрати на підготовку висококваліфікованих андеррайтерів за кожним напрямком страхового бізнесу. Перевагою в цьому разі

є те, що такий підхід дозволяє залучити до процесу андеррайтингу практично всі підрозділи компанії, у тому числі й окремих співробітників, і в результаті відчуватиметься внесок кожного структурного підрозділу чи працівника в кінцеві результати діяльності страхової компанії.

Узагальнюючи погляди вчених на класифікацію видів андеррайтингу в страхуванні, зазначимо, що поки що у науковому середовищі не сформовано узгодженої позиції щодо набору ознак в частині подання видів андеррайтингу в страховому бізнесі. На нашу думку, наявність окреслених класифікаційних ознак та їх систематизація буде не повною, якщо оминати увагою й інші різновиди андеррайтингу.

Варто підкреслити доцільність виділення внутрішнього та зовнішнього андеррайтингу, який виконується відповідно спеціалістами, що працюють у штаті страхової компанії та незалежними андеррайтерами або спеціалізованими андеррайтерськими компаніями. Зрозуміло, що можна вести дискусію стосовно переваг та ризиків, які властиві наведеному виду андеррайтингу. Так, для вирішення поточних проблем оцінки безперервно прийнятих на страхування ризиків зовнішній андеррайтинг може виявитися занадто дорогим і не завжди оперативним. Водночас тримати висококваліфікованих фахівців на всі види страхування можуть дозволити собі лише найбільші страховики. Тому для аналізу та оцінки масових і невеликих одиничних ризиків багато страховиків створюють власні служби андеррайтингу, а для оцінки складних і таких, що нечасто зустрічаються в практиці, доцільно залучати незалежних експертів.

Здійснюючи андеррайтинг, важливо враховувати цикл страхової діяльності, оскільки через ринкову нестійкість, пов'язану зі зростанням ділової активності та припливом капіталів у страхову галузь

у період економічного благополуччя, або впливу негативних чинників, викликаних загостренням конкуренції, прискоренням інфляції, що ведуть до зростання збитків, відбувається постійне коливання розмірів ставок і сум страхових премій, тобто за зростанням ділової активності слідує її спад, що змінюється наступним зростанням. Звідси, слід вирізняти проциклічний та контрциклічний види андеррайтингу.

Залежно від джерела страхових виплат пропонуємо виділити андеррайтинг на основі збалансованості грошових потоків та андеррайтинг на основі достатності страхових резервів. Андеррайтинг на основі збалансованості грошових потоків передбачає фінансування виплат з нових надходжень премій, а не зі страхових резервів, сформованих за укладеними договорами. За таких умов вимоги до якості прийнятих на страхування ризиків є зниженими заради якнайшвидшого отримання обігових коштів для виплати відшкодування за старими претензіями. За такої схеми фінансування зростання страхових премій повинно випереджати зростання страхових виплат. Якщо страхові премії надходять в недостатньому розмірі або не надходять взагалі, компанія може виявитися не в змозі платити за своїми страховими зобов'язаннями.

На основі критерію витратності андеррайтингу розмежуємо низьковитратний та високовитратний види андеррайтингу. Важливість застосування такого критерію обумовлюється величиною витрат, що припадають на організацію процесу андеррайтингу в страховій компанії. У такому випадку не можна однозначно говорити про позитивну тенденцію в разі зменшення витрат на андеррайтинг, оскільки це може спровокувати низьку якість відбору ризиків при прийнятті їх на страхування. Водночас, якщо мова йде про стандартизовані страхові продукти й, відповідно, ризики, то

зменшення вартості андеррайтингу в окремих випадках можна вважати позитивним.

За горизонтом страхування виділимо оперативний андеррайтинг, який передбачає мінімальний строк прийняття рішення за об'єктами, що надходять на страхування, та стратегічний андеррайтинг, що ґрунтується на врахуванні прогнозних рівнів ризику страхового портфеля та планових показників діяльності страховика.

Отже, на основі вищезазначеного систематизуємо класифікаційні ознаки андер-

райтингу з поданням видового розмаїття в табл. 1.

Висновки. Таким чином, на основі проведеного дослідження можна зробити висновки, що ефективність аналізу і відбору ризиків для прийняття їх на страхування є основоположним процесом у діяльності страхової компанії. Запропонована класифікація андеррайтингу дає змогу систематизувати множину його видів у страховому бізнесі, а також брати до уваги специфіку кожного виду при формуванні андеррай-

Таблиця 1

Класифікація видів андеррайтингу в страхуванні

Ознака класифікації	Види андеррайтингу
стандарність ризику	стандартний андеррайтинг індивідуальний андеррайтинг
новизна ризику	первинний андеррайтинг вторинний андеррайтинг
рівень прийняття рішення про страхування ризику	страховий андеррайтинг перестраховий андеррайтинг
охоплення ризиків	андеррайтинг окремого ризику андеррайтинг сукупності ризиків андеррайтинг страхового портфеля
підгалузь страхування	андеррайтинг страхування життя андеррайтинг страхування майна андеррайтинг страхування відповідальності
глибина андеррайтингу	базовий андеррайтинг комплексний андеррайтинг
рівень ризикованості об'єкту страхування	агресивний андеррайтинг консервативний андеррайтинг
суб'єктний склад	моносуб'єктний андеррайтинг мультисуб'єктний андеррайтинг
рівень інтегрованості	інтегрований андеррайтинг відокремлений андеррайтинг
масштабність діяльності страховика	внутрішній андеррайтинг зовнішній андеррайтинг
стадії життєвого циклу страховика	проциклічний андеррайтинг контрциклічний андеррайтинг
джерело страхових виплат	андеррайтинг на основі збалансованості грошових потоків андеррайтинг на основі достатності страхових резервів
витратність андеррайтингу	низьковитратний андеррайтинг високовитратний андеррайтинг
горизонт страхування	оперативний андеррайтинг стратегічний андеррайтинг

Примітка: складено автором

тингової політики. Страховик повинен організувати андеррайтинг таким чином, щоб витрати на його проведення не перевищували економічний ефект від селекції ризиків та, водночас, щоб надто жорсткі критерії відбору не стримували обсяг продаж.

Література

1. Ткаченко Н. В. Ефективний андеррайтинг – запорука фінансової стійкості страховика / Н. В. Ткаченко // Фінансова система України : зб. наукових праць. – Вип. 8 – Ч. 2. – Острог : Вид. НаУ “Острозька академія”, 2006. – С. 380–388.

2. Архипов А. П. Андеррайтинг в страховании. Теоретический курс и практикум : учеб. пособие / А. П. Архипов. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2007. – 240 с.

3. Горулев Д. А. Основы бизнес-процессов и страховой андеррайтинг : учеб. пособие / Д. А. Горулев. – СПб. : Изд-во СПбГУЭФ, 2012. – 80 с.

4. Попова А. В. Особливості правового регулювання андеррайтингу / А. В. Попова // Вісник господарського судочинства. – 2009. – № 1. – С. 124–128.

5. Рязанцев Р. А. Страховой портфель страховой организации: теоретический аспект / Р. А. Рязанцев // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2009. – № 4 (66). – С. 35–37.

6. Николенко Н. Реинжиниринг процесса обслуживания клиентов / Н. Николенко // Страховое ревью. – 2001. – ноябрь. – С. 36–43.

7. Супрун А. А. Управління страховим портфелем як засіб забезпечення фінансової надійності страхової компанії / А. А. Супрун // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2009. – Вип. 5. – С. 84–91.

8. Шірінян Л. Фінансова надійність і фінансова стійкість страховиків / Л. Шірінян // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 173–178.

9. Архипов А. П. Роль андеррайтинга в формировании финансового результата

страховых операций / А. П. Архипов // Управление в страховой компании. – 2008. – № 2. – С. 25–29.

10. Архипов А. П. О страховом андеррайтинге / А. П. Архипов, Е. И. Дьяков // Финансы. – 2005. – № 8. – С. 51–56.

11. Харитонова Н. Феномен солидарности в процедуре андеррайтинга в страховании жизни / Н. Харитонова // Страховое дело. – 1999. – декабрь. – С. 17–22.

12. Горулев Д. А. Андеррайтинговая политика как ключевой инструмент принятия решений о работе с рисками / Д. А. Горулев // Страховые интересы современного общества и их обеспечение : сб. материалов XIV Междунар. науч.-практ. конф. (Саратов, 5–7 июня 2013 г.). – Саратов : Изд-во Саратовского университета, 2013. – С. 199–205.

13. Бутко Л. А. Теоретический анализ понятия “страхование жизни” / Л. А. Бутко // Вестник Оренбургского государственного университета. – 2010. – № 13 (119). – С. 128–132.

14. Хуторянский А. С. Формирование профессиональных компетенций работников по управлению рисками в страховых компаниях : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. экон. наук : 08.00.05 / А. С. Хуторянский. – М, 2009. – 22 с.

References

1. Tkachenko, N.V. (2006). *Efektivnyy anderrajtynh – zapоруka finansovoi stijkosti strakhovyka* [Effective underwriting – the key to financial stability of the insurer]. *Finansova systema Ukrainy – The financial system of Ukraine*, 8, 380–388 [in Ukrainian].

2. Arhipov, A.P. (2007). *Anderrajting v strahovanii*. [Underwriting Insurance] *Teoreticheskij kurs i praktikum*. Moscow: JuNITI-DANA [in Russian].

3. Gorulev, D.A. (2012). *Osnovy biznes-processov i strahovoj anderrajting*. [Fundamentals of business processes and insurance underwriting] Sankt Peterburg: SPbGUJeF [in Russian].

4. Popova, A. (2009). Osoblyvosti pravovoho rehuliuвання anderajtnhu. [Features of legal regulation of underwriting] *Visnyk hospodars'koho sudochynstva – Bulletin of commercial justice*, 1, 124–128 [in Ukrainian].
5. Rjazancev, R.A. (2009). Strahovoj portfel' strahovoj organizacii: teoreticheskij aspekt. [The insurance portfolio of the insurance company: theoretical aspect] *Izvestija Irkutskoj gosudarstvennoj jekonomicheskoy akademii – Tidings of Irkutsk state economics academy*, 4 (66), 35–37.
6. Nikolenko, N. (2001). Reinzhiniring processa obsluzhivaniya klientov. [Reengineering of customer service] *Strahovoe revju – Insurance review*, 11, 36–43 [in Russian].
7. Suprun, A.A. (2009). Upravlinnia strakhovym portfelem iak zasib zabezpechennia finansovoi nadijnosti strakhovoi kompanii. [Management of insurance portfolios as a means of ensuring the financial stability of the insurance company] *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu – Actual problems of regional economy*, 5, 84–91 [in Ukrainian].
8. Shirinian, L. (2007). Finansova nadijnist' i finansova stijkist' strakhovykiv Aktual'ni problemy ekonomiky – *Actual economic problems*, 9, 173–178 [in Ukrainian].
9. Arhipov, A.P. (2008). Rol' anderrajtinga v formirovanii finansovogo rezul'tata strahovyh operacij. [Underwriting role in shaping the financial result of insurance operations] *Upravlenie v strahovoj kompanii – Management of the insurance company*, 2, 25–29 [in Russian].
10. Arhipov, A.P. & D'jakov, E.I. (2005). O strahovom anderrajtinge. [The Insurance Underwriting] *Finansy – Finance*, 8, 51–56 [in Russian].
11. Haritonova, N. (1999). Fenomen solidarnosti v procedure anderrajtinga v strahovanii zhizni. *Strahovoe delo – Insurance business*, 12, 17–22 [in Russian].
12. Gorulev, D.A. (2013). Anderrajtingovaja politika kak kljuchevoj istrument prinjatija reshenij o rabote s riskami. [Underwriting policy 'supplies as a key decision-making on the risks] *Strahovye interesy sovremennogo obshhestva i ih obespechenie. Sbornik materialov XIV Mezhdunarodnoj nauchno-prakticheskoy konferencii. Saratov: Izdatel'stvo Saratovskogo universiteta*, 199–205 [in Russian].
13. Butko, L.A. (2010). Teoreticheskij analiz ponjatija "strahovanie zhizni". [The theoretical analysis of the concept of "life insurance"] *Vestnik Orenburgskogo gosudarstvennogo universiteta – Bulletin of the Orenburg State University*, 13(119), 128–132 [in Russian].
14. Hutorjanskij, A.S. (2009). Formirovanie professional'nyh kompetencij rabotnikov po upravleniju riskami v strahovyh kompanijah. [Formation of professional competence of employees on risk management in insurance companies] *Thesis. Moscow* [in Russian].